

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Postboks 8005 Dep.

0030 OSLO

Høring - NOU 2014: 1 Ny arvelov

Det vises til NOU 2014: 1 Ny arvelov fra Arvelovutvalget.

Høringsbrevet er datert 31. mars 2014, og høringsfristen ble satt til 1. september 2014. Stiftelsestilsynet var ikke blant høringsinstansene, og vi har heller ikke blitt varslet om høringen av andre instanser.

Vi beklager at våre innspill først kommer nå, men vi har handlet så raskt som mulig etter at vi ble kjent med NOU 2014: 1 og dens innhold.

Vi kan ikke se at Arvelovutvalgets utkastet til ny arvelov i NOU 2014: 1 vil gi spesielle utslag for stiftelser som arvinger. Stiftelsestilsynet har således ikke bemerkninger til lovforslaget i så måte.

Bakgrunnen for uttalelsen

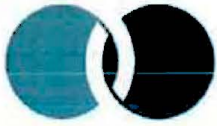
Arvelovutvalget har foreslått å ikke videreføre hjemmelen for båndleggelse av pliktdelsarv, som i dag finnes i arveloven § 32.

Etter arveloven § 32 fjerde ledd er all omdanningskompetanse for slike båndleggelser lagt til Stiftelsestilsynet. Utvalget har ikke sett det som ønskelig å få en redegjørelse fra oss om våre erfaringer på dette området i forbindelse med utredningsarbeidet. I lys av dette er det underlig og uheldig at vi heller ikke var blant høringsinstansene.

Etter vår mening har regelverket i arveloven § 32 en så nær rettslig tilknytning og sammenheng med bestemmelsene i dekningsloven kapittel 3, at det ikke kan gjøres store endringer det ene stedet uten å vurdere endringer/konsekvenser det andre stedet. For ordens skyld tar vi med en oversikt som viser omfanget av saker til behandling hos oss de siste årene.

	Alle saker etter dekningsloven kapittel 3 / arveloven § 32	Av dette saker om omdannelse etter arveloven § 32 fjerde ledd
2010	49	4
2011	66	10
2012	75	10
2013	82	11
2014	84	18

Vår erfaring er at arveloven § 32 har en viktig funksjon for livsarvinger med et spesielt behov for beskyttelse mot seg selv. Når det nå er gjort framlegg om å ikke videreføre hjemmelen for båndleggelse av pliktdelsarv, ser vi det som nødvendig å komme med enkelte bemerkninger.

Stiftelsestilsynets bemerkninger til lovforslaget

Vi kjenner til høringsuttalelsene fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Oslo byfogdembete av henholdsvis 30. august og 14. november 2014. Begge er kritiske til utvalgets forslag om å fjerne muligheten for å kunne båndlegge pliktdelsarv, og Stiftelsestilsynet slutter seg fullt ut til de bemerkninger og vurderinger som der fremkommer.

Slik vi forstår Arvelovutvalget, er konklusjonen om å unnlate å videreføre hjemmelen for båndlegging av pliktdelsarv ikke begrunnet med at det ikke lenger finnes et aktuelt beskyttelsesbehov, men at regler i ny vergemålslov antas godt egnet til å ivareta disse behovene i stedet. Som påpekt av både Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Oslo byfogdembete, er reglene i vergemålsloven trolig ikke egnet til å ivareta alle grupper livsarvinger med beskyttelsesbehov. Typisk vil dette være personer med alvorlige rusproblemer.

Det er viktig at lovgiver er seg bevisst en slik konsekvens av å ikke videreføre båndleggelsesbestemmelsen i arveloven. Vår erfaring er at muligheten for å kunne båndlegge pliktdelsarv i særlige tilfeller er av stor betydning for arvelater som har barn/barnebarn med spesielle utfordringer.

I forhold til alle andre arvinger, har arvelater full frihet til å ilegge de rådighetsbegrensninger han skulle ønske. I tillegg gir dekningslovens regler i kapittel 3 det mulig for en arvelater å sikre alle andre arvinger mot kreditorbeslag. Uten en unntaksregel i arveloven, vil rettssystemet således gjøre det mulig for en arvelater å beskytte alle andre enn sine nærmeste. Vi vil vise til det sterkt urimelige i en slik ordning.

Vi frykter at en fjerning av denne muligheten vil kunne medføre at mange foreldre/besteforeldre vil prøve å sikre livsarvinger på andre måter som er mindre hensiktsmessige og mer ressurskrevende. Resultatet kan bli mange ulike proformaløsninger med de uheldige konsekvenser det kan skape for både arvelater og arvinger.

Utvalget viser til at båndleggelse kan være uheldig i tilfeller hvor livsarvingen er i stand til å ta vare på seg selv. Med den adgangen en arving har til å få omdannet/opphevet en slik båndleggelse ved en relativt enkel søknad til Stiftelsestilsynet, er det ingen livsarving som behøver å finne seg i et slikt påbud dersom det ikke foreligger tungtveiende hensyn. I motsetning til saker etter dekningsloven kapittel 3, er det arvelater som har bevisbyrden for at det foreligger «særleg tilfelle».

Utvalget synes videre å legge vekt på at båndleggingsreglene ikke alltid fungerer etter sin hensikt. Det vises i den forbindelse til at det ved privat skifte av dødsbo ikke er noen som påser at båndleggingspåbudet effektueres. Ut fra våre erfaringer er dette ikke riktig. Stiftelsestilsynet blir stadig kontaktet i saker der det haster å få oppnevnt tillitsmann for en eller flere livsarving, fordi tingretten i slike tilfeller nekter å utstede skifteattest før tillitsmann er oppnevnt.

I utkastet § 49 annet ledd er prinsippet om at en arvelater ikke kan råde over pliktdelsarv foreslått videreført av utvalget. Bestemmelsen er satt som et vern for livsarvingene. Det er denne hovedregelen som nødvendiggjør unntaksregler om båndleggelse i særlige tilfeller. Også denne snevre unntaksregelen er satt som et vern for livsarvingene, jf. vilkåret «og når omsynet til arvingen taler for det» i dagens lovtekst.

I lys av dette stiller Stiftelsestilsynet seg undrende til at utvalget på side 148 første kolonne synes å gi uttrykk for at hensynet til kreditorene skal spille en større rolle for pliktdelsarv enn for all annen arv. Etter

det vi kjenner til har ikke kreditorene noe større rettslig vern for å kunne beslaglegge pliktdelsarv enn andre midler. De øvrige innvendinger utvalget kommer med mot ordningen retter seg ikke bare mot arveloven § 32, men også mot hele regelverket i dekningsloven kapittel 3.

Utvalget konkluderer med at reglenes kompleksitet og problemer med håndhevelsen av dem taler for at de ikke bør videreføres. Å fjerne en svært viktig ordning med en slik begrunnelse synes underlig. Den usikkerhet som manglende kunnskap hos mange tillitsmennene kan medføre, må etter vårt syn avhjelpes ved å øke kunnskapen om regelverket, herunder ved å gjøre regelverket bedre og lettere tilgjengelig. Som påpekt i høringsuttalelsen fra Oslo byfogdembete, vil det være en fordel om reglene om båndleggelse av pliktdelsarv i større grad samordnes med bestemmelsene i dekningsloven kapittel 3.

Vær vennlig å ta kontakt om det er ønskelig med ytterligere kommentarer eller om noe skulle være uklart.

Med hilsen

Atle Hamar
direktør

Gunn Merete Paulsen
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk og blir sendt uten signatur.

Kopi til:
OSLO BYFOGDEMBETE, Postboks 8003 DEP, 0164 OSLO